

dr hab. Eliza Frejtag-Mika
Uniwersytet Rzeszowski
Katedra Ekonomiki i Zarządzania

Kryzys finansowy jako źródło zagrożeń depozytów bankowych

1. Wprowadzenie

W XX wieku nastąpił dynamiczny rozwój globalizacji, która zintensyfikowała światowe przepływy różnych elementów materialnego i duchowego życia społeczeństw oraz proces transgranicznego przepływu wiedzy, informacji, idei technik, kapitałów, osób, dóbr i usług prowadzący do głębokich przemian zachodzących we wszystkich stronach współczesnego świata (Szymański 2005, s. 135).

Jednocześnie dał się zauważyć spadek znaczenia państw narodowych. Na rynku globalnym państwo nie było w stanie kontrolować ani regulować procesów gospodarczych w takim stopniu, jak dawniej. Zostaje ono w tej sferze zastępowane przez takie organizacje jak Międzynarodowy Fundusz Finansowy, Bank Światowy oraz korporacje transnarodowe.

Finansowe załamanie lat 90. ubiegłego wieku zdyskredytowało założenia tzw. Konsensusu Waszyngtońskiego (liberalizacja rynków, deregulacja, prywatyzacja sektora publicznego, równowaga finansów, obniżenie podatków, nadmierne cięcia wydatków na cele socjalne). Ważną rolę w Konsensusie odgrywał przepływ kapitałów zagranicznych, mający stymulować wzrost gospodarczy. Jednakże otwarte rynki kapitałowe, w połączeniu z nieuregulowanym sektorem finansowym, okazały się kryzysową pułapką. Kryzys azjatycki wymusił inne podejście do liberalizacji, tzw. sekwencjonowanie, czyli liberalizację poprzedzoną stworzeniem silnego systemu regulacji i nadzoru bankowego.

Wielki kryzys, który pojawił się w USA w 2008 r. przeniósł się w inne regiony świata. W krajach, które obrały podobną drogę nieuregulowanych i złych kredytów w sektorze finansowym (niektóre państwa Europy) nie było możliwe uniknięcie załamania gospodarczego. Ich dobre wskaźniki wzrostu z lat 2002-2007 oparte były, jak się okazało, nie na mocnych fundamentach gospodarki, lecz na łatwej dostępności do kredytu i wysokiemu udziałowi tzw. lewarowaniu (Frejtag-Mika 2013, s. 31).

Kryzys finansowy postawił nowe wyzwania przed światowym systemem finansowym (Frejtag-Mika 2010, s. 87), zwłaszcza w zakresie zapewnienia stabilności systemu finansowego, w tym bezpieczeństwa, depozytowego.

2. Znaczenie systemu finansowego w gospodarce światowej

W literaturze światowej spotyka się wiele definicji systemu finansowego. Część ekonomistów analizuje ten system, biorąc pod uwagę instytucje, które wchodzi w jego skład (podejście instytucjonalne) lub funkcje, jakie spełnia on w gospodarce (podejście funkcjonalne). Podkreślana jest też współzależność między różnymi elementami systemu finansowego (podejście systemowe). Połączeniem powyższych podejść jest podejście systemowo-funkcjonalne.

W podejściu funkcjonalnym system finansowy postrzegany jest jako mechanizm zaopatrywania gospodarki w pieniądź (podejście monetarne) lub jako mechanizm pośredniczenia między podmiotami mającymi nadwyżki kapitału a tymi, które go poszukują (podejście oparte na pośrednictwie). Na funkcje systemu finansowego można patrzeć szerzej, jako na mechanizm umożliwiający realizację wszystkich planów finansowych podmiotów działających na rynku (pozyskiwanie kapitałów, inwestowanie oszczędności, transformację ryzyka itp.) (Matysek-Jędrych 2007, s. 88).

Podejście systemowe odwołuje się do cech charakterystycznych dla każdego systemu tj. zbudowanie z określonych elementów, wewnętrzne uporządkowanie i spójność tych elementów oraz działanie w określonym otoczeniu. Ekonomiści przyjmujący takie podejście definiują system finansowy jako zbiór uporządkowanych i spójnych elementów, którymi są: instytucje finansowe, rynki finansowe, infrastruktura systemu finansowego, prawo finansowe (Mikita 2009, s. 164).

Wydaje się, że najpełniejsza definicja systemu finansowego wynika z zastosowania podejścia systemowo-funkcjonalnego. Podejście to akcentuje zarówno cechy typowe dla każdego systemu, jak też funkcje, jakie pełni system finansowy w gospodarce. Zgodnie z tym podejściem, system finansowy to układ wzajemnie powiązanych elementów (takich jak: instytucje finansowe, prawo finansowe, infrastruktura finansowa, rynki finansowe itp.), umożliwiający przedsiębiorstwom, gospodarstwom domowym i rządowi zaspokajanie wszelkich potrzeb związanych z finansową sferą funkcjonowania.

Wiek XXI to okres istotnych przeobrażeń systemów finansowych w poszczególnych krajach świata: liberalizacji finansowej, globalizacji i postępu

technologicznego. Liberalizacji finansowa oznacza zmniejszanie ingerencji państwa w system finansowy. Wynika to z przekonania, że nadmierna ingerencja państwa w system finansowy prowadzi do nieefektywnej alokacji zasobów w gospodarce. Pojawia się problem zbyt niskiego poziomu oszczędności ze względu na administracyjne utrzymywanie stóp procentowych oraz problem ograniczania akcji kredytowej, co hamuje rozwój gospodarczy.

Konsekwencje liberalizacji finansowej dla gospodarki są postrzegane przez ekonomistów niejednoznacznie.

Z jednej strony uważa się, że liberalizacja prowadzi do zwiększenia zasobów oszczędności w gospodarce i rozmiarów akcji kredytowej (co przyczynia się do rozwoju gospodarczego kraju), z drugiej zaś strony podkreśla się, że koszty pozyskania kapitału rosną z uwagi na obserwowany wzrost stóp procentowych, pojawia się tzw. syndrom nadmiernego zadłużenia (*overborrowing syndrome*), którego źródłem jest nadmierna ekspansja kredytowa banków, co w konsekwencji może doprowadzić do pojawienia się kryzysu finansowego.

3. Kredyt jako źródło niestabilności

Wartością dominującą w światowym systemie kapitalistycznym jest pogoń za pieniądzem. Ilość pieniądza może zostać tak określona, że staje się on przybliżonym odbiciem warunków kredytowych. Jednak stabilna ilość pieniądza nie jest równoznaczna ze stabilną gospodarką. W latach 30. XX w. popularne stały się teorie popytowe J.M. Keynesa, jednakże po jego śmierci okazały się one niepopularne, ponieważ zalecenia związane z deflacją doprowadziły do pojawienia się tendencji inflacyjnych.

Pojawiała się natomiast tzw. ekonomia post-keynesowska, jako szkoła myśli ekonomicznej, której źródła sięgają do „*Ogólnej teorii zatrudnienia procentu i pieniądza*” (Keynes 1935), aczkolwiek jej późniejszy rozwój nastąpił pod znacznym wpływem M. Kaleckiego (1979), J. Robinson (1963) i P. Davidsona (1992).

Ekonomiści post-keynesowscy utrzymywali, że teoria Keynesa była poważnie zniekształcona przez dwie inne główne szkoły keynesowskie: ekonomię neoklasyczną, która dominowała w latach 1950-1960 i przez ekonomię New-Keynesowską, która wraz z różnymi odmianami ekonomii neoklasyczej zaczęła dominować w makroekonomii głównego nurtu, począwszy od lat 1980. Ekonomię post-keynesowską można uważać za próbę odbudowy teorii ekonomicznej w świetle idei i poglądów Keynesa. Jednak

nawet w końcu lat 1940. tacy post-keynesiści jak J. Robinson próbowali dystansować się od samego Keynesa, jak również od pojawiającego się wtedy neo-keynesizmu. Niektórzy post-keynesiści podzielali nawet bardziej postępowe poglądy niż Keynes, kładąc nacisk na politykę bardziej przyjazną dla pracowników i idei redystrybucji. J. Robinson, P. Davidson H. Minsky (1992) dali się poznać za podkreślanie wpływu na ekonomię praktycznych różnic pomiędzy różnymi typami inwestycji w przeciwieństwie do bardziej ogólnych rozważań Keynesa.

Wyróżnikiem ekonomii post-keynesowskiej jest zasada efektywnego popytu, teza że popyt jest ważny zarówno w długim, jak i krótkim okresie, gdyż konkurencyjna gospodarka rynkowa nie posiada automatycznej tendencji do pełnego zatrudnienia. W przeciwieństwie do często wyrażanego poglądu, teoretyczną podstawą zawodności nie są sztywne lub lepkie ceny i płace (jak w New-Keynesowskiej ekonomii, która jest uważana za zmodyfikowaną ekonomię neoklasyczną). Wielu post-keynesistów odrzuca model IS/LM J. Hicksa (1937), który był bardzo popularny w ekonomii neoklasycznej.

Pozytywny wkład post-keynesizmu wykracza poza teorię łącznego zatrudnienia do teorii podziału dochodu, wzrostu, handlu i rozwoju, w których popyt odgrywa kluczową rolę, podczas gdy w ekonomii neoklasycznej są one determinowane jedynie przez stronę podażową. Na polu teorii monetarnej, ekonomiści post-keynesowscy należeli do pierwszych, którzy podkreślali, że podaż pieniądza reaguje na popyt na kredyt bankowy tak, że bank centralny może dokonywać wyboru albo ilości pieniądza albo stopy procentowej, lecz nie może stosować obu opcji jednocześnie. Pogląd ten był w dużym stopniu włączony do polityki monetarnej, która obecnie przyjmuje stopy procentowe raczej jako cel, niż ilość pieniądza. Na polu finansów H. Minsky wysunął teorię kryzysów finansowych, która ostatnio cieszy się ponownie zainteresowaniem, ze względu na tezę o wrażliwości finansowej.

Banki centralne, obok uwzględniania wskaźników pieniężnych, mają obecnie na uwadze wiele innych czynników (np. obfitość rynków), które uwzględniają w podejmowaniu decyzji związanych z utrzymaniem stabilności pieniądza.

Kredyt odgrywa ważną rolę we wzroście gospodarczym, a potencjalna możliwość otrzymania go w sposób znaczący podnosi dochodowość inwestycji.

Przewidywana stopa zysku jest najczęściej wyższa niż pozbawiona ryzyka stopa procentowa – w przeciwnym wypadku dokonywanie inwestycji nie byłoby działaniem pierwszoplanowym – dlatego też istnieje duża marża zysku z zaciągania pożyczek. Im bardziej w inwestycji można zastosować zasadę dźwigni finansowej, tym bardziej staje

się ona atrakcyjna, pod warunkiem, że koszt pieniądza pozostanie ten sam (Soros 1999, s. 158). Szczególnie niestabilny jest kredyt międzynarodowy, mimo, że podlega on ustawowym regulacjom.

Regulacje międzynarodowe nie nadążają jednak za globalizacją rynków finansowych. Krajowe systemy finansowe znajdują się pod egidą banków centralnych i innych władz finansowych. MFW, mający ochraniać międzynarodowy system bankowy musi w sytuacjach kryzysowych zabiegać o pomoc na rynkach finansowych.

Każdy kryzys finansowy poprzedza niekontrolowana ekspansja kredytowa mająca swoje głębokie podłoże w nadmiernej konsumpcji (Barber 2008).

4. Ryzyko depozytariuszy

W ciągu ostatnich dekad Bank Rozrachunków Międzynarodowych (*Bank for International Settlements BIS*) wydał rozporządzenia dla prywatnych i centralnych banków na przykład porozumienie Bazylea III z roku 2010 (<http://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>): „Bazylea III to kompleksowy zestaw środków reformowania opracowany przez Komitet Bazylejski ds. Nadzoru Bankowego (*Basel Committee on Banking Supervision*) w celu wzmocnienia przepisów, nadzoru i zarządzania ryzykiem w sektorze bankowym. Te środki mają na celu:

- poprawę zdolności absorbowania przez sektor bankowy wstrząsów wynikających z finansowego i gospodarczego napięcia, bez względu na jego źródło,
- poprawę kierowania ryzykiem i zarządzaniem,
- wzmocnienie transparentności banków i jawności.

Środki takie jak zwiększenie rezerw i zmniejszenie dźwigni finansowej są pozytywnymi krokami w kierunku zapobiegania upadłościom banków, ale przepis *bail-in*, który obarcza deponentów odpowiedzialnością za niewypłacalność lub straty, wyznacza bardzo niebezpieczny precedens.

W lipcu 2011 roku Rada Stabilności Finansowej (*Financial Stability Board, FSB*) pod kierownictwem *BIS*, opublikowała dokument „Efektywne rozwiązanie dla systemowo ważnych instytucji finansowych” (<http://tiny-url.com/bm5stbl>), w którym znalazł się zapis: „zgodnie z uchwałą określa się proponowane istotne elementy reżimu *bail-in* w celu umożliwienia finansowanej przez wierzycieli rekapitalizacji usług finansowych”.

Celem *bail-in* jest zmniejszenie utraty wartości i zakłóceń gospodarczych związanych z postępowaniem upadłościowym instytucji finansowych i jednocześnie

zapewnienie, że koszty wynikające z uchwały są ponoszone przez udziałowców i niezabezpieczonych wierzycieli instytucji finansowych, co oznacza możliwość wydania nowych akcji w trybie pilnym bez konieczności zgody akcjonariuszy, czyli, że czasami deponentom będą wydawane akcje upadłego banku lub nowego banku stworzonego na bazie upadłego banku, tak jak stało się z bankiem Bankia w Hiszpanii i Bankiem Cypru w roku 2013.

W październiku 2011 roku *FSB* wydało następujący dokument zatytułowany: „Kluczowe atrybuty reżimów Efektywnego Rozwiązania dla instytucji finansowych” (<http://tinyurl.com/ojn4xaw>). Preambuła stanowi, że jednym z celów jest „ochrona ważnych funkcji gospodarczych poprzez mechanizmy, które pozwalają akcjonariuszom i wierzycielom niezabezpieczonym i nieubezpieczonym, absorbowanie strat w sposób, który szanuje hierarchię roszczeń w likwidacji”. Tak więc, depozytorzy stają się niezabezpieczonymi wierzycielami, którzy są ostatni w kolejce do otrzymania odszkodowania, jeśli bank zostanie zlikwidowany. Poza tym depozyty i akcje mogą być przeniesione na osobę trzecią w przypadku niewypłacalności, jak również depozyty upadłego banku mogą być użyte do utworzenia innego banku.

W listopadzie 2012 r. opublikowano dokument doradczy zatytułowany „Planowanie działań naprawczych i decyzyjnych – wdrażanie wymagań kluczowych atrybutów” (<http://tinyurl.com/lqtjxls>).

W czerwcu 2013 roku opublikowano opracowanie *BIS*: „Ramy dokapitalizowywania banków zbyt dużych, by mogły upaść” (<http://tinyurl.com/koy39kj>). W preambule zapisano „Proponowany mechanizm finansowania przez wierzycieli dokapitalizowania banków zbyt dużych, by mogły upaść, które osiągnęły punkt załamania, gwarantuje, że to raczej akcjonariusze i ubezpieczeni wierzyciele z prywatnego sektora takich banków, a nie podatnicy ponoszą koszty decyzji. Powyższy zapis szanuje istniejącą hierarchię wierzycieli i może być stosowany do każdego upadającego podmiotu w ramach grupy bankowej. Mechanizm częściowo „wyksięgowuje” wierzycieli, aby dokapitalizować bank w ciągu weekendu, dając im bezpośrednią pewność co do ich maksymalnej straty. Bank jest następnie sprzedawany w sposób, który umożliwia rynkowi ustalenie ostatecznych strat wierzycieli. Ten mechanizm może wyeliminować moralne ryzyko całej grupy bankowej w kosztowo efektywny sposób, który ogranicza również ryzyko naruszenia stabilności finansowej”.

Bail-in jest wdrażany w czasie weekendu, kiedy zostaje utworzony „bank pomostowy” (*bridge bank*), jednak zamiast akcji w nowym banku pomostowym deponenci i wierzyciele otrzymują obligacje nowego banku. Wartości tych obligacji są natychmiast obniżane w czasie weekendu, aby dokapitalizować nowy bank.

5. Cypr – jako studium przypadku (Mutton 2013, s. 12)

Cypr jest jednym z najmniejszych członków Unii Europejskiej. Do marca 2013 roku posiadał ogromny sektor bankowy, głównie z aktywami Rosjan, Brytyjczyków, osób piorących brudne pieniądze i z innych źródeł. W 2009 roku cypryjska gospodarka weszła w głęboką recesję, a trwający do 2012 roku upadek rynku nieruchomości i toksyczny grecki dług spowodowały degradację gospodarki do poziomu określonego przez międzynarodowe agencje ratingowe jako śmieciowy. Ogromny zagraniczny sektor bankowy na Cyprze zgromadził 22 mld. euro długu greckiego sektora prywatnego przy depozytach bankowych wynoszących 120 mld euro, w tym 60 miliardów pochodzących z rosyjskich koncernów.

W roku 2012 duża podatność na toksyczne greckie długi zmusiła Cypr do prośby o dofinansowanie przez UE.

Trzy decyzyjne w tej sprawie instytucje – Komisja Europejska (KE), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF) i Europejski Bank Centralny (EBC) – narzuciły środki oszczędnościowe, w tym obniżenie wynagrodzeń dla urzędników, rent, zasiłków oraz podatki, po czym 16 marca przyznały 10 mld. euro dofinansowania. W ramach tej transakcji wprowadzono jednorazowy podatek bankowy w wysokości 6,7% od inwestycji nie przekraczających 100 tys. euro i 9,9% od wyższych depozytów dla wszystkich wewnętrznych rachunków bankowych. Na dwa główne banki, Bank of Cyprus i Cypr Popular Bank (Laiki), nałożono kontrole kapitałowe, zamrażając wypłaty przekraczające kwotę 300 euro, przy czym oddziały w Wielkiej Brytanii pozostały otwarte.

To porozumienie musiało być ratyfikowane przez cypryjski parlament, ale ogromna demonstracja przeciwników tego rozwiązania przed siedzibą w Nikozji doprowadziła do jego odrzucenia.

W marcu rząd Cypru został zmuszony przez – KE, IMF i EBC do restrukturyzacji i połączenia Banku Cypru i Laiki, zamieniając ten ostatni w przeznaczony do upadku, tak zwany „zły bank”.

25 marca prezydent, urzędnicy IMF i ministrowie finansów strefy euro ogłosili bezprecedensową konfiskatę depozytów bankowych obu banków, przy czym klienci Laiki zostali „pokrzywdzeni” bardziej. Wszystkie depozyty przekraczające 100 tys. euro w Laiki zostały „obcięte”, natomiast takie same depozyty w Banku Cypru stały się nieubezpieczonymi depozytami objętymi 40% opłatą. Depozyty nie przekraczające tej kwoty w Banku Cypru były chronione jako depozyty ubezpieczone, następnie wprowadzono kontrole kapitału w całym systemie bankowym, zamykając go na prawie dwa tygodnie poprzez wprowadzenie całodziennego zawieszania operacji bankowych (*bank holiday*) i ograniczenie dziennych wypłat.

Wkrótce ujawniono, że w tygodniach poprzedzających wprowadzone w marcu działania ratunkowe bogaci Rosjanie i współpracownicy prezydenta wycofali z zagrożonych banków miliardy euro. Konfiskata prywatnych depozytów bankowych była bezprecedensowa, mimo iż takie działanie było zgodne z prawem w oparciu o uzgodnienia Bazylea III.

Bank Cypru, największy bank na tej wyspie, oświadczył, że następnie skonwertował 37,5% depozytów przekraczających kwotę 100 tys. euro do akcji klasy A, zatrzymując dodatkowo 22,5% kapitału w charakterze buforu na ewentualną konwersję w przyszłości. Kolejne 30% zostało czasowo zamrożone i przechowane jako depozyt. Tak więc ilość pieniędzy, która została zabrana od cypryjskich deponentów była u wszystkich prawie równa całości ich kont.

6. Regulacje dotyczące sanacji zagrożonych upadkiem banków w Unii Europejskiej

W maju 2013 roku ukazał się komunikat prasowy Parlamentu Europejskiego (<http://tinyurl.com/oc37es8>) „Podatnicy i ciułacze muszą być ostatnimi ludźmi powołanymi do ratowania banków”. Powyższe stanowisko negocjacyjne parlamentu zostało zatwierdzone przez Komisję ds. Gospodarczych i Walutowych w projektach przepisów dotyczących ratowania zagrożonych upadkiem banków.

Z tekstu wynika, że wyklucza się korzystanie z depozytów mniejszych niż 100 tys. euro, a nawet depozyty powyżej tej kwoty powinny być ostatnimi, które zostaną wykorzystane do ratowania banku. Komisja głosowała przeciwko wykorzystaniu funduszy gwarancyjnych do innych działań, niż zabezpieczenie depozytów, a także określiła ściśle warunki w sprawie wykorzystania środków finansowych podatników.

Zgodnie z zasadami projektu w celu rozwiązania kryzysu w pierwszym rządzie użyte będą własne aktywa i pasywa walczących z upadkiem banków. Przypadek Cypru wyraźnie wskazuje na potrzebę jasnych procedur, aby zapewnić, że koszty będą ponosić akcjonariusze, posiadacze obligacji, a dopiero potem deponenci.

Zatwierdzone stanowisko zasadniczo zachowuje zaproponowaną przez Komisję kolejność wierzycieli banków, jednak ono także wprowadza klauzule określające, że nieubezpieczone, czyli te powyżej 100 tys. euro, mogą być wykorzystane tylko w ostateczności.

Projekt usuwa również proponowaną przez Komisję możliwość przekazywania środków z systemów gwarancji depozytów na rozwiązywanie bankowych problemów.

Zachodni system bankowy jest niedoskonały. Rynki finansowe wykreowały 12-krotność światowego PKB w postaci instrumentów finansowych. Światowe PKB to 71 bln. dolarów, instrumentów finansowych jest dwanaście razy więcej. Oznacza to, że większość z nich to toksyczne aktywa o zerowej wartości (Kaźmierczak 2015). Przyczyny obecnego kryzysu finansowego przedstawił T. Piketty (2015).

7. Podsumowanie

Deponenci w wielu krajach są chronieni do pewnej granicy za pomocą ubezpieczenia depozytów, wszystkie te systemy gwarantowania depozytów są jednak niewystarczające, niedofinansowane i nigdy nie będą w stanie zrekompensować wszystkich depozytów w przypadku upadku banku.

Przeciętny deponent mający ograniczoną możliwość wycofania środków z wszystkich dużych banków niewiele może zrobić, aby się obronić. Oczywiście trzymanie depozytów w jednym banku poniżej limitu gwarantowania depozytów jest rozsądne, ale nadal nie ma gwarancji, że to ubezpieczenie kiedykolwiek będzie wypłacone.

Literatura

1. Barber B. (2008), *Skonsumowania: Jak rynek psuje dzieci, infantylizuje dorosłych i połyka obywateli*, Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa.
2. Davidson P. (1992), *Would Keynes be a New Keynesian?*, „Eastern Economic Journal”, No 4.
3. Frejtag-Mika E. (2013), *Myśl liberalna a dylematy rozwoju w dobie kryzysu gospodarczego*, Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica 281.
4. Frejtag-Mika E. (2009), *The financial crisis in the perception of economic thought. Implications for the world and Poland and attempts at overcoming the crisis*,

- w: E. Skawińska (ed.), *The perspectives of Polish economy management in globalization environment*, Publishing House of Poznan University of Technology.
5. Hicks J.R. (1937), *Mr. Keynes and the „Classics”: A Suggested Interpretation*, „Econometrica” April.
 6. Kalecki M. (1979), *Kapitalizm, koniunktura i zatrudnienie*, w: *Dzieła*, t.1, Wyd. PWE, Warszawa.
 7. Kaźmierczak C. (2015), *Banki są bezpieczne, a ty?*, „Gazeta Wyborcza” 28-29 marzec.
 8. Keynes J.M. (1985), *Ogólna teoria zatrudnienia, procentu i pieniądza*, Wyd. 2, tłum. M. Kalecki, S. Rączkowski, PWN, Warszawa 1985, wyd. ang. *The General theory of employment, interest and money*, Macmillan, London 1936.
 9. Matysek-Jędrych A. (2007), *System finansowy – definicja i funkcje*, „Bank i Kredyt” październik.
 10. Mikita M. (2009), *Nowa rola rynku finansowego w gospodarce światowej*, w: J. Bednarczyk, S. Bukowski, J. Misala (red.), *Globalne rynki finansowe w dobie kryzysu*, Wyd. CeDeWu, Warszawa.
 11. Minsky H.P. (1992), *The financial instability hypothesis*, Levy Economics Institute of Bard College, Working Paper No. 74, May.
 12. Mutton K. (2013), *Zagrożenie depozytów bankowych – cypryjski scenariusz*, „Nexus” Nr 6(92).
 13. Piketty T. (2015), *Kapitał w XXI wieku*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa.
 14. Robinson J. (1936), *Economic Philosophy*, Aldine Publishing, Chicago.
 15. Soros G. (1999), *Kryzys światowego kapitalizmu. Zagrożenia dla społeczeństwa otwartego*, Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa.
 16. Szymański W. (2005), *Globalizacja, wyzwania, zagrożenia*, Wyd. Difin, Warszawa.

Streszczenie

Kryzys finansowy jako źródło zagrożeń depozytów bankowych

Kryzys finansowy 2007-2008 pokazał wysoką niestabilność istniejącą w systemie finansowym gospodarki światowej, w tym bezpieczeństwa depozytowego. Szczególnie niestabilny jest kredyt międzynarodowy i mimo, że podlega ustawowym regulacjom, nie nadążają one jednak za globalizacją rynków finansowych. Każdy kryzys finansowy poprzedza niekontrolowana ekspansja kredytowa, mająca swoje głębokie podłoże w nadmiernej konsumpcji. Z drugiej strony każdy depozytariusz, który deponuje swoje pieniądze w banku, zawsze ponosi ryzyko niewypłacalności banku. Mimo wprowadzonych międzynarodowych procedur w zakresie bezpieczeństwa depozytów – przeciętny deponent mający ograniczoną możliwość wycofania środków ze wszystkich dużych banków ma niewiele środków manewru, aby się obronić. Klasycznym przykładem stał się tu Cypr, gdzie konfiskata prywatnych depozytów stała się bezprecedensowa.

Słowa kluczowe: kryzys finansowy, kredyt, depozyty bankowe.

Abstract

Financial crisis as a threat for bank deposits

Financial crisis 2007-2008 proved high instability existing in the financial system of the world economy, including deposits security. International credit is especially unstable and even in spite of the fact it is subject to regulatory laws, they do not follow the globalization trend of financial markets. Each financial crisis is preceded by an uncontrollable loan expansion with roots in overheated consumption. On the other hand,

each investor placing his or her cash on bank accounts bears the risk of bank insolvency. Despite introduction of international procedures regarding deposits safety - an average depositor has limited withdrawal possibilities from large banks to secure own position. Cyprus became a classical case of such a situation where confiscation of private funds is without compare or precedent in any similar situation.

Key words: financial crisis, loan, bank deposits.